

Keď počasie rozhoduje o úrode: Ako pomáhame farmárom v Moldavsku zvládať klimatické zmeny

19.6.2026 - | Človek v ohrození, n.o.

Suchá, horúčavy, privalové dažde či neskoré jarné mrazy sa v Moldavsku stávajú čoraz častejšou súčasťou života. Krajina, v ktorej je poľnohospodárstvo pre mnohé rodiny hlavným zdrojom obživy, patrí v Európe medzi najzraniteľnejšie voči dôsledkom klimatickej krízy. Spolu s partnermi preto pomáhame farmárom bobulového ovocia zavádzať nové postupy a technológie, ktoré chránia úrodu, šetria vodu a posilňujú odolnosť fariem voči dôsledkom meniacej sa klímy.

Keď úroda trpí v dôsledku extrémov počasia, nejde len o nižší zisk. Pre mnohých to môže znamenať existenčné problémy. Poľnohospodárstvo je v Moldavsku výrazne dôležitejšie ako vo väčšine krajín Európskej únie. **Podľa údajov Svetovej banky je na ňom závislých približne 55 % obyvateľov krajiny, či už ako od hlavného zdroja príjmu alebo ako spôsobu zabezpečenia vlastnej obživy. Pre porovnanie, na Slovensku pracuje v poľnohospodárstve len 2,54 % obyvateľstva.**

Situáciu zhoršuje aj skutočnosť, že veľká časť moldavského poľnohospodárstva je stále závislá od prirodzených zrážok. Na rozdiel od mnohých krajín Európskej únie tu **nie je bežné mať k dispozícii moderné zavlažovacie systémy, technológie ani finančné zdroje, ktoré by poľnohospodárom pomohli zvládať dôsledky meniacej sa klímy.**

„Menší farmári a farmárky v Moldavsku nemajú prístup k rovnakým nástrojom na adaptáciu na klimatickú krízu a extrémne výkyvy počasia, aké sú dostupné farmárom v krajinách Európskej únie. Jedna neúspešná sezóna môže mať pre nich naozaj devastujúce následky a ohroziť ich živobytie,“ vysvetľuje Andrea Bednáriková, projektová manažérka organizácie Človek v ohrození pre východnú Európu.

Najprv sme počúvali farmárov

V úvodnej fáze projektu navštívili kolegovia z partnerskej organizácie People in Need Moldova vybrané farmy, aby sme mohli lepšie porozumieť ich potrebám. Zaujímalo nás, s akými problémami sa stretávajú a aké riešenia už využívajú.

Zistenia potvrdili, že klimatické zmeny majú na ich produkciu výrazný dopad. Štyria z piatich farmárov zaznamenali v posledných rokoch straty na úrode spôsobené extrémnymi dažďami, mrazmi či škodcami.

Rovnaký počet označil cenu vody za jeden z najväčších problémov, ktorým čelia každý deň. Ukázalo sa tiež, že väčšina pestovateľov sleduje počasie a snaží sa reagovať na meniace sa podmienky. Často im však chýbajú presné lokálne údaje a prístup k moderným technológiám.

Dobrou správou bolo, že všetci oslovení farmári prejavili záujem skúšať nové riešenia a postupy, ak sa budú môcť presvedčiť o ich výsledkoch na vlastné oči.

Nové postupy priamo na poli

Koncom roka 2025 sme spustili projekt zameraný na podporu pestovateľov bobulového ovocia v Moldavsku, spolufinancovaný z Oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky. Realizujeme ho v spolupráci s organizáciami People in Need Moldova, Pro-Europa a slovenskou spoločnosťou ekolive, ktorá do projektu prináša odborné skúsenosti v oblasti ekologických biostimulantov.

„Základnou myšlienkou projektu je ukázať farmárom riešenia priamo na ich poliach. Nielen na prezentáciách či školeniach, ale v podmienkach, ktoré dôverne poznajú zo svojej každodennej práce. Chceme, aby na vlastné oči videli, aký prínos môžu mať jednotlivé opatrenia v praxi,“ vysvetľuje Andrea Bednáriková.

Na farmách zavádzame ekologické a klimaticky inteligentné riešenia, ktoré pomáhajú znižovať spotrebu vody, zlepšovať kvalitu pôdy a chrániť úrodu pred dôsledkami extrémneho počasia.

Medzi hlavné opatrenia patria:

- **Zavedenie systému kvapkovej závlahy**, ktorý umožňuje efektívnejšie hospodáriť s vodou. Voda sa privádza priamo ku koreňom rastlín, čím sa minimalizujú straty a znižuje jej spotreba.
- **Inštalácia meteorologických staníc**, ktoré farmárom poskytujú presné lokálne údaje o počasi. Vďaka nim môžu prijímať informované rozhodnutia založené na aktuálnych dátach.
- **Testovanie biohnojív a biostimulantov** ako udržateľnej alternatívy k dusíkatým agrochemickým hnojivám. Tieto prípravky podporujú zdravie rastlín, zlepšujú kvalitu pôdy a pomáhajú predchádzať jej vyčerpaniu.
- **Zavádzanie ekologických metód ochrany rastlín pred škodcami**, vrátane druhov, ako je napríklad chlpáčik obyčajný.

Na farmách sa testujú **biohnojivá a biostimulanty**, ktoré podporujú zdravie rastlín, zlepšujú kvalitu pôdy a pomáhajú predchádzať jej vyčerpaniu.

Od školení k praktickému testovaniu

Prvé školenia pre farmárov sa uskutočnili v apríli 2026. Následne sa začali jednotlivé opatrenia zavádzať priamo na partnerských farmách. V súčasnosti prebieha priebežné vyhodnocovanie účinnosti opatrení. Odborníci spolu s farmármi sledujú viacero ukazovateľov, ktoré pomôžu zistiť, do akej miery nové postupy prispievajú k lepšej kvalite úrody, zdravšej pôde a efektívnejšiemu hospodáreniu s vodou.

Hodnotí sa napríklad:

- cukornatosť plodov (Brix),
- obsah chlorofylu v rastlinách,
- kvalita a úrodnosť pôdy,
- vlhkosť pôdy,
- spotreba vody.

Dopady aplikácie biohnojív sa vyhodnocujú pomocou analýzy pôdy. Získané údaje sa následne porovnávajú s kontrolnými vzorkami z pozemkov, na ktorých sa nové metódy neaplikovali. Takýto prístup umožňuje presnejšie vyhodnotiť, ako jednotlivé opatrenia ovplyvňujú zdravotný stav rastlín, kvalitu úrody či schopnosť pôdy zadržiavať vodu.

Naše hlavné ciele sú jasné. Prvým je zvýšiť odolnosť rastlín voči dôsledkom klimatickej krízy. Druhým dosiahnuť vyššie výnosy a kvalitnejšiu produkciu pri súčasnom znižovaní závislosti od chemických vstupov. Ekologickejšie poľnohospodárstvo je totiž prínosom nielen pre životné prostredie, ale aj pre samotných pestovateľov, ktorí môžu hospodáriť udržateľnejšie a efektívnejšie.

Prvé reakcie farmárov sú veľmi pozitívne. Viacerí oceňujú najmä možnosť sledovať výsledky priamo na vlastných poliach a porovnávať ich s doterajšími postupmi.

„Ak by sa podarilo fungovať na bio systéme, získame z toho všetci. Bude menej pesticídov a menej škodlivých látok v tom, čo konzumujeme,“ hovorí moldavský pestovateľ Vasile.

S partnermi a moldavskými farmármi pri zavádzaní biohnojív a biostimulantov.

Skúsenosti budú odovzdávať ďalej

Dôležitou súčasťou celého procesu je vzdelávanie. Okrem partnerských fariem organizujeme školenia pre približne sto ďalších pestovateľov zo severného a centrálného Moldavska.

Farmári si budú navzájom vymieňať aj svoje skúsenosti. Tí, ktorí si nové metódy overia v praxi, budú svoje poznatky odovzdávať ďalším pestovateľom vo svojich regiónoch, čím sa osvedčené riešenia môžu šíriť aj mimo zapojených fariem.

Na príprave budúcich odborníkov spolupracujeme aj s dvoma strednými odbornými školami v Nisporeni a Svetli. Na ich pozemkoch vznikajú demonštračné farmy, ktoré budú slúžiť na praktické vyučovanie aj ďalšie vzdelávanie farmárov.

Projekt potrvá do konca roka 2026. Naším cieľom však nie je len priniesť výsledky na niekoľkých farmách. Ambíciou je ukázať, že aj v podmienkach meniacej sa klímy je možné pestovať kvalitné plodiny udržateľnejším spôsobom a zároveň posilňovať odolnosť vidieckych komunit.

<https://clovekvhrozeni.sk/ked-pocasio-rozhoduje-o-urode-ako-pomahame-farmarom-v-moldavsku>